

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD PREŠOV
PRACOVISKO LEVOČA

PAMIATKOVÁ ZÓNA SPIŠSKÉ PODHRADIE

AKTUALIZÁCIA Z Á S A D OCHRANY PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA

(DOPLNENIE MATERIÁLU „ZÁSADY PAMIATKOVEJ
STAROSTLIVOSTI – PAMIATKOVÁ ZÓNA SPIŠSKÉ PODHRADIE“,
PAMIATKOVÝ ÚSTAV, LEVOČA, ING.ARCH. PAVOL IŽVOLT, 1999)

TEXTOVÁ ČASŤ

Autori :

Ing. Antónia Jacková – odborný garant
Dr. Gabriel Lukáč
Mgr. Emília Toporcerová

LEVOČA 2007 - 2009

Požiadavka a dôvod spracovania aktualizácie zásad ochrany pamiatkového územia

Revízia podkladov v roku 2003 a 2007 preukázala, že jestvujúce „Zásady pamiatkovej starostlivosti – Pamiatková zóna Spišské Podhradie“ spracované Pamiatkovým ústavom pracovisko Levoča, autorom Ing. arch. Pavlom Ižvoltom v roku 1999 sú pre požiadavky dnešnej doby aktuálne, až na niektoré časti, ktoré je nevyhnutné upraviť z dôvodu platnosti nižšie uvedeného zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, resp. z dôvodu iných zmien, ku ktorým došlo v priebehu časového obdobia od roku 1999 do 2007 (zmena parcelácie, zmena stavebno-technického stavu domov, zmeny v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR a pod.)

Predmetom aktualizácie sú nasledovné časti jestvujúcich zásad:

ÚVOD

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

6.5. Archeologické náleziská

7. ÚZEMNÉ VYMEDZENIE HRANÍC PZ

9.2. Podmienky pre stavebnú a hospodársku činnosť v PZ

9.3. Diferencovaný prístup pri ochrane objektov v PZ

9.4. Stanovenie podmienok na rezervných plochách

9.14. Zásady zachovania, ochrany, údržby a prezentácie archeologických nálezov a nálezísk

9.18. Účasť orgánov a organizácií na regenerácii PZ

9.19. Všeobecné doplnujúce požiadavky na ochranu pamiatkového fondu PZ Spišské Podhradie

11. ZÁVER

Prílohy :

a/ TABULKOVÉ PRÍLOHY

Zoznam objektov zapísaných v ÚZPF SR

Zoznam objektov navrhnutých na zápis do ÚZPF SR

Zoznam objektov dotvárajúcich prostredie s návrhom úprav

b/ ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV

c/ FOTODOKUMENTÁCIA

d/ GRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA

1. Výkres zásad so zakreslením hranice PZ

2. Výkres zásad so zakreslením hranice PZ a NKP

3. Výkres so zakreslením doplnených rezervných plôch

ÚVOD

Dňa 1. apríla 2002 nadobudol účinnosť **zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu** v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“). Pamiatkový zákon v § 29 definuje podmienky základnej ochrany pamiatkového územia takto:

Základná ochrana pamiatkového územia

(1) *Základná ochrana pamiatkového územia je súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.*

(2) *Krajský pamiatkový úrad alebo osoba oprávnená podľa § 35 ods. 3 vypracúva zásady ochrany pamiatkového územia, ktoré sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany podľa odseku 1. Zásady sú súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom na spracovanie územno-plánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu.²¹⁾*

(3) *Zásady ochrany pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia.*

(4) *Orgán oprávnený schváliť územnoplánovaciú dokumentáciu územia, v ktorom sa nachádza pamiatková rezervácia, pamiatková zóna, nehnuteľná kultúrna pamiatka, ochranné pásmo, archeologický nález alebo archeologické nálezisko evidované podľa § 41, si pred jej schválením vyžiada stanovisko miestne príslušného krajského pamiatkového úradu.*

Z dikcie pamiatkového zákona vyplýva požiadavka na vypracovanie **zásad ochrany pamiatkového územia**. Pamiatkový úrad Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave zahrnul vypracovanie aktualizácie Zásad ochrany pamiatkového územia Pamiatkovej zóny v Spišskom Podhradí Levoči do Plánu hlavných úloh pre rok 2007. V zmysle § 29 pamiatkového zákona zásady ochrany pamiatkového územia vypracúva Krajský pamiatkový úrad alebo osoba oprávnená podľa § 35 ods. 3. V tomto prípade aktualizáciu Zásad ochrany pamiatkového územia: Pamiatkovej zóny Spišské Podhradie (ďalej len „Zásady“) vypracoval Krajský pamiatkový úrad Prešov, pracovisko Levoča (ďalej len „Krajský pamiatkový úrad“).

V zmysle § 29 odseku 2 pamiatkového zákona Krajský pamiatkový úrad alebo osoba oprávnená podľa § 35 odseku 3 vypracúva zásady ochrany pamiatkového územia (ďalej len „ZOPÚ“), ktoré sú **dokumentom** na vykonávanie základnej ochrany podľa § 29 odseku 1 pamiatkového zákona.

Zásady ochrany pamiatkového územia obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia. Zásady sú právnym dokumentom, pretože o nich hovorí zákon: § 29 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

Zásady sú:

1. dokumentom pre vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia, a teda majú slúžiť predovšetkým ako základný smerodatný podklad pre Krajský pamiatkový úrad (v odvolacom konaní aj pre odvolací orgán), ktoré v súčinnosti s orgánmi územnej samosprávy a vlastníkami nehnuteľností rozhodujú v správnom konaní o zabezpečení zachovania pamiatkových hodnôt územia;
2. súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom pre spracovanie územnoplánovacej dokumentácie;

Okrem toho **Zásady majú umožniť**:

- maximálnu možnú objektivizáciu rozhodovania Krajského pamiatkového úradu v individuálnych správnych aktoch vo veciach, ktoré je možné principiálne upraviť v Zásadách, a definovať pravidlá, podľa ktorých Krajský pamiatkový úrad ako špecializovaná štátna správa od 1. apríla 2002 postupuje;
- transparentne riešiť rozpory, vznikajúce medzi uplatnením záujmov ochrany pamiatkového fondu a právami, povinnosťami a právom chránenými záujmami vlastníkov nehnuteľností;
- prezentáciu zmyslu, opodstatnenia a cieľov ochrany pamiatkového územia v súvislosti so záujmami regionálneho rozvoja, budovania cestovného ruchu, skvalitňovania životného prostredia, politických a iných cieľov.

1. Základné údaje

Názov pamiatkového územia :

Pamiatková zóna Spišské Podhradie (ďalej len „pamiatková zóna“ alebo „PZ“).

Názov obce, mesta podľa základnej územnej jednotky a katastra, v ktorom sa pamiatková zóna nachádza :

Spišské Podhradie, katastrálne územie Spišské Podhradie.

Orgán, ktorý územie vyhlásil, dátum vyhlásenia :

Historické jadro mesta Spišské Podhradie bolo vyhlásené za pamiatkovú zónu Vyhláškou Okresného úradu v Spišskej Novej Vsi č. 1/93 zo dňa 10.2.1993 o vyhlásení územia historického jadra mesta Spišské Podhradie za pamiatkovú zónu, uverejnenou vo Vestníku vlády SR, dňa 31.8. 1994.

6.5. Archeologické náleziská

Archeologické nálezy a náleziská sú primárnym a často jedinečným historickým prameňom materiálnej kultúry pre poznanie kultúrneho dedičstva a dejín predmetnej lokality. Špecifická forma výskytu uvedených prameňov pod úrovňou terénu si vyžaduje uplatňovanie

špecifických metód a prístupov pri ich výskume, ochrane a starostlivosti už od momentu ich objavenia. Tieto skutočnosti spojené s ich ochranou sú premietnuté do legislatívnej úpravy zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, ktorý v šiestej časti zákona upravuje ochranu archeologických nálezov, nálezísk vyhlásených za národné kultúrne pamiatky (ďalej len NKP), evidované územia a lokality s archeologickými nálezmi a tiež aj doteraz neznáme lokality s predpokladaným výskytom archeologických nálezov.

Katastrálne územie Spišského Podhradia a jeho pamiatkovej zóny (ďalej len PZ) vzhľadom na jeho geografickú polohu ako centra Podhradskej kotliny s bohatým výskytom minerálnych vôd v travertínovom podloží, existenciu náhorných plošín vhodných na výstavbu pravekých opevnených sídlisk, postavenie mesta v stredoveku a včasnom novoveku, ako aj jeho históriu patrí medzi lokality s bohatým výskytom archeologických nálezísk. Preto je potrebné, aby investičné zámery na území mesta a najmä v PZ rešpektovali tento jav a v územnom a stavebnom, resp. vodoprávnom konaní bola ochrane archeologických nálezov a nálezísk venovaná patričná pozornosť vyplývajúca z platnej legislatívy.

Naše poznatky o pravekom a stredovekom vývoji osídlenia územia Spišského Podhradia sa opierajú najmä o archeologické výskumy vykonávané formou vyhládavania a zberu, teda povrchovým prieskumom. V medzivojnovom období sa mu intenzívne venoval K. Anđel. Prvý výskum na Dreveníku realizoval v 50. rokoch 20. stor. pod odborným vedením prof. V. Budinského-Kričku L. Kiefer. Týmto výskumom podniel činnosť nadšencov zo Spišského Podhradia (bratia Tatarkovci, M. Budaj, J. Temkovicz), ktorí svoju pozornosť zamerali najmä na Dreveník ohrozený ťažbou travertínu. Výsledkom ich úsilia bola prezentácia získaného archeologického materiálu vo vlastivednej izbe, ktorá mala charakter malého múzea. Zbierky prvýkrát odborne spracoval prof. V. Budinský-Krička a v roku 1969 ich publikovali prof. B. Novotný s R. M. Kovalčíkom v publikácii Katalóg archeologických pamiatok Spiša¹. Vlastivedná miestnosť Spišské Podhradie. Bratislava – Poprad 1969. Menšie výskumy na Spišskom hrade realizoval v 60. rokoch 20. stor. B. Polla. Nepochybne najväčším prínosom pre poznanie pravekého a stredovekého osídlenia Podhradskej kotliny boli výskumy A. Vallaška na Spišskom hrade a stredovekého kláštora na Pažici pri Spišskej Kapitule v rokoch 1969-1979. V 80. rokoch 20. stor. pokračoval v prieskume F. Javorský, ktorý mapoval archeologické lokality najmä pri stavebných prácach. V 80. a 90. rokoch realizoval menšie výskumy G. Lukáč a v súčasnosti v nich pokračuje mladšia generácia archeológov (M. Soják).

Najstaršie paleontologické nálezy pochádzajú z travertínového lomu na Dreveníku, kde sa v roku 1936 našla vrchná časť lebky s mohutnými nadočnicovými oblúkmi a šikmým čelom. Lebka sa žiaľ po druhej vojne stratila. J. Bárta podľa stratigrafickej polohy (rozhranie treťohôr a štvrtohôr) uvažoval, že mohla reprezentovať najstarší hominoidný pozostatok z územia Európy (australopithecus ?). Na tento nález nadväzujú v staršom a strednom paleolite kamenné artefakty zo stredného, mladšieho a neskorého paleolitu lomu Za Pažicou, z polohy Nad Bielidlami a Dreveníka.

Osídlenie v mladšej dobe kamennej bolo zistené na lokalitách Okrúhla hurka a nálezy keramiky kultúry s mladšou lineárnou keramikou (stredný neolit) sú doložené v polohe Nad Bielidlami. Najintenzívnejšie osídlenie pre Kr. bolo doložené v neskoršej dobe kamennej ľuďom bádenskej kultúry, ktorý vybudoval mohutné výšinné sídliska na Dreveníku, hradnom vrchu a Ostrej hurke. Prvýkrát bolo doložené aj eneolitické osídlenie drevenických jaskýň ľuďom bádenskej kultúry (jaskyňa Strecha a Ľadová jaskyňa). Intenzívne osídlenie sa odrazilo aj v bohatom a rôznorodom keramickom materiáli (šálky, čr páky, misy, hrncovité nádoby a p.) a najmä v početnej kolekcii plochých antropomorfných kostených idolov.

Na bádenskú kultúru v staršej dobe bronzovej kontinuálne nadväzuje osídlenie Dreveníka v staršej, strednej a mladšej dobe bronzovej, kde boli nájdené tri depoty

bronzových predmetov (šperky, kosáky a i.). Osídlenie v staršej dobe bronzovej je doložené aj Hlbokej priepasti na Dreveníku (kultové miesto ?) a na lokalitách Dlhé a Nad pivovarom. V strednej dobe bronzovej vykazuje archeologický materiál najmä znaky pilinskej kultúry. Pamiatky hmotnej kultúry jej nositeľov boli získané zas na Dreveníku a na západnom svahu hradného vrchu. Osídlenie v mladšej dobe bronzovej pravdepodobne ľuďom lužickej kultúry je doložené nepočetnými nálezmi opäť z Dreveníka a jaskyne Strecha a y polôh Zlatá brázda, Kobuliany a Dlhé.

Podhradská kotlina bola iste osídlená aj v staršej dobe železnej, čomu by nasvedčovali nálezy halštatskej strelky a náušnice z hradného kopca, aj keď intenzita osídlenia nebola výrazná.

Najintenzívnejšie osídlenie začína v závere mladšej doby železnej reprezentované ľuďom púchovskej kultúry, ktoré pretrváva až do mladšej doby rímskej. Opevnené výšinné sídlisko s akropolou na hradnom vrchu malo rozlohu vyše 5 ha, valové opevnenia mal však aj Dreveník, ktorý bol iste s hradným vrchom funkčne prepojený. Svahy boli terasovito upravené a na terasách boli situované obydlia a výrobné objekty. Vypelú spoločenskú štruktúru reprezentujú prvé mince z nášho územia domácej proveniencie (tzv. Spišského typu).

Z doby sťahovania národov pochádza z Dreveníka ojedinelý nález fragmentu nordickej spony.

Doteraz sa nepodarilo doložiť v Podhradskej kotline včasnoslávanské osídlenie. Najstaršie slovanské osídlenie je doložené až z prelomu 8. a 9. stor. a najmä z veľkomoravského obdobia, kedy na Dreveníku bolo vybudované mohutné hradisko. Včasnostredoveké osídlenie z 9.-12. stor. je doložené z lokalít Okrúhlej hurky, Rybníčka, Jarmarčisko, Dlhé, Pažica, ale tiež zo samotnej Spišskej Kapituly.

Včasnostredoveké osídlenie vytvorilo solídny základ pre vznik neskorostredovekého profánneho a cirkevného centra na Spišskom hrade a Spišskej kapituly, ktorá sa vyvinula pri staršom kláštore z 12. stor. (pravdepodobne augustiniánov). V ich bezprostrednej blízkosti sa zo staršej trhovej dediny vyvíja mestská aglomerácia Spišské Podhradie vystupujúce v najstarších písomných prameňoch pod názvom Kostolná Ves. Vznikom mestečka bol v tomto priestore zavŕšený jedinečný urbanistický proces so samostatným administratívnym cirkevným centrom Spišskou Kapitulou a komitátnym hradom Spiš.

Kultúrne a pamiatkové hodnoty archeologických nálezov a nálezísk

Archeologické nálezy a náleziska predstavujú špecifický typ pamiatok hmotnej kultúry dokladajúce vývoj materiálnej kultúry od praveku po súčasnosť. Podľa pamiatkového zákona je archeologický nález definovaný ako hnutelná vec alebo nehnuteľná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb až do novoveku a spravidla sa našla alebo sa nachádza v zemi, na jeho povrchu alebo vo vode. Archeologické nálezisko je topograficky vymedzené územie s odkrytými alebo neodkrytými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach. V zmysle týchto definícií je celé územie PZ archeologickou lokalitou s archeologickými nálezmi s vysokým stupňom kultúrnych a pamiatkových hodnôt. Podľa § 41, ods. 1 archeologické náleziská eviduje archeologický ústav v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk SR. Okrem evidovaných archeologických nálezísk je potrebné považovať za územie s archeologickými nálezmi všetky parcely územia PZ ako celku, kde je veľká pravdepodobnosť výskytu doteraz neznámych archeologických nálezov. Ich záchrana je podmienená dodržiavaním platnej legislatívy a zásad uvedených v kapitole 9.14.

Sú to najmä:

- suterény a dvory meštianskych domov,

- zaniknuté objekty na parcelách v okrajovej línii HJ,
- komunikácie a verejné priestranstva v HJ (vývoj nivelácie komunikácií s navrstvovaním, navážkami a dláždením),
- podlažia sakrálnych stavieb, kláštorov a ich dvorových častí,
- stredoveká a novoveká hygienická infraštruktúra (kanalizácia, vodovod, studne a pod.).

7. Územné vymedzenie hraníc pamiatkovej zóny

Hranica pamiatkovej zóny Spišské Podhradie v pôvodných zásadách nerešpektuje po celom obvode hranice parciel. Tento nedostatok eliminuje nižšie uvedená hranica PZ Spišské Podhradie tak, že pôdorysne zostáva hranica PZ zachovaná, ide po hraniciach parciel (okrem ciest a vodných tokov) a je upravená podľa prečíslovania a grafickej úpravy parciel.

Hranica pamiatkovej zóny Spišské Podhradie je vyznačená na priloženej mape mierky 1:1000. Popis hranice bol spracovaný podľa jednotlivých mapových listov základnej mapy mierky 1:1440 vydaných Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky.

Hranica prebieha vždy po vonkajšej línii ulice, resp. iného identifikačného objektu, ktorý sleduje. Popis hranice bol spracovaný podľa mapových listov č. 9-3/21 základnej mapy mierky 1:1 440 vydanéj Úradom geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, ktoré sú aktuálnym podkladom pre územie Spišského Podhradia.

Popis hranice :

Hranica pamiatkovej zóny Spišské Podhradie, katastrálne územie Spišské Podhradie sa začína na severovýchodnom rohu parcely č. 484/2 a pokračuje v smere na juh po východnej strane parciel č. 484/1, 481, 480, 477, 472, 471, 468, 467, 461, 460, 459, 456, 455, 452, 451, 448, 447, 444, 443, 438, 437, 432, 431, 426, 425, 422, 421, 418, 417, 414, 413, 410, 409, 406, 405, 402, 401, 398, 397, 392, 391, 388, 387, 384, 383, 380, 379, 376, 375/2 až po parcelu č. 1 816/1, kde sa lomí a smeruje na východ po severnej hranici parcely č. 302/1 a na rohu parcely č. 302/3 sa lomí. Ďalej hranica pamiatkovej zóny pokračuje po východnej strane parcely cintorína č. 302/1 na juh a na juhovýchodnom rohu sa lomí a pokračuje po južnej hranici parcely č. 302/1, 301, 305, po parcele č. 1 843/1, po južnej strane parciel č. 306, 307, 316, 308 a priečne prechádza parcelami č. 1829/2 (Štefánikova ul.), 1760, ide po južnom okraji parcely č.1759 a č.163, pretína Robotnícku ulicu parcela č. 1812 a pokračuje po južnej strane parcely č. 193 a 192. Ďalej pretína parcely č. 1811, potok Margecanka č. 1833/2 a Starý jarok č. 1808. V kontakte s parcelou č. 1356 sa lomí a smeruje na sever po východnej strane parciel č.1356, 1 355, 1 351, 1 350 a 1 347. Na severovýchodnom rohu parcely č.1347 sa hranica zatáča na západ a pokračuje po južnej strane parciel č. 1 346 a 1 345. Na juhozápadnom rohu parcely č. 1 345 sa hranica lomí a pokračuje po tejto parcele v smere na sever po západnej hranici parciel č. 1344, 1341, 1340, 1338/2, kde sa lomí a prechádza po južnej hranici parciel č.1338/1, 1337/1, 1321,1320. Na juhozápadnom rohu parcely č. 1320 sa lomí a smeruje na sever po západnej hranici parciel č. 1320 a 1319/1, kde sa lomí a pokračuje západným smerom po juhozápadnej hranici parcely č.1318, južných hraniciach parciel č.1315, 1314, 1311, kde sa lomí a zatáča na sever po západnej hranici parcely č. 1311, pokračuje južnou hranicou parcely č. 1310/2, kde sa v juhozápadnom rohu lomí a ide južným smerom po severozápadnom okraji parcely č. 1386/2. Ďalej priečne pretína parcelu č. 1381 a ide smerom na západ po južnej hranici parcely č. 1309/1, v juhozápadnom rohu sa lomí a pokračuje smerom na sever po jej západnej hranici a smerom na západ po južných hraniciach parciel č. 1305, 1809/1, 1809/5, na juhozápadnom rohu parcely č. 1809/1

sa lomí a pokračuje po jej západnej hranici smerom na sever. V severozápadnom rohu parcely sa lomí a smerujúc na sever prechádza po severnej hranici Májovej ulice parcela č. 1803, pretína Levočskú cestu parcela č. 1807/1, obchádza panelovú novostavbu KBV pokračujúc severným smerom po juhozápadnej hranici parcely č. 1782, kde sa lomí a zatáča doprava smerom na východ po južnej hranici parcely č. 1285, 1749, 1758/1, na ktorej sa lomí a ide po jej východnej hranici, pokračuje smerom na východ po južnej a východnej hranici parcely č. 1286 a po severnej hranici parcely č. 1758/1. V styku s parcelou č. 1782 sa lomí a smeruje severozápadným smerom po západnej hranici parcely č. 1782, priečne ju pretína a na juhozápadnom ohraničení Štúrovej ulice, parcela č. 1744 sa lomí, pokračuje severným smerom po západnej hranici parcely č. 1744, v styku s parcelou č. 1281 sa lomí a pokračuje po severnej hranici parcely č. 1744, v styku s parcelou č. 1279 sa lomí a pokračuje severným smerom po západnej strane parciel č.1279, 1270, 1267, 1266, 1263, 1262, 1259, 1258, 1255, 1251, 1249, 1246, kde sa lomí a prechádza po južnej východnej a severnej hranici parcely č.1243, po západnej hranici parcely č.1167/1, túto parcelu obchádza aj po časti severnej hranice, v styku s parcelou č.1166 sa lomí a prechádza po jej západnej a severnej hranici, v styku s parcelou č. 1163 sa lomí a pokračuje severným smerom po západnej hranici parciel č.1163, 1155, 1152, 1143, 1137/3, 1137/1, 1137/2, 1135, 1132, 1131, kde sa lomí a pokračuje po západnej hranici parciel č. 1126, 1125, 1120, na severozápadnom rohu parcely č.1120 sa lomí a pokračuje východným smerom po severnej hranici parciel č. 1120, 1122, 1123, pretína Hviezdoslavovu ulicu parcela č.1783, potok Lúčanka parcela č. 1832/2. Severná hranica pokračuje po severnej hranici parciel č. 1033, 1031, pretína Galovu ulicu parcela č. 1777/1 a ide po severnej hranici parciel č. 1776/3, 1776/2, 947, 941/3, 941/1, 942, 943, na rohu ktorej sa lomí a pokračuje v južnom smere po východnej hranici parcely č. 943 a 945, priečne pretína parcelu č. 1773, v styku s parcelou č. 694 sa lomí a zatáča smerom na východ po severných hraniciach parciel č. 694, 695, 696, 1773, na východnej hranici ktorej sa lomí smerom na juh a pokračuje na východ po južnej hranici Kúpeľnej ulice parcela č. 1772/1. Ďalej pretína Kúpeľnú ulicu parcela č. 1770, kde sa lomí a pokračuje severným smerom po východnej hranici parcely č. 1770, kde sa v styku s parcelou č. 790 lomí a pokračuje východným smerom po severnej hranici parcely č. 790, pretína Mlynský potok parcela č. 1831, pokračuje po severných hraniciach parciel č. 589, 590/1, 1824, prechádza cez križovatku Prešovskej ulice a Ul. Dr. Špirku, pretínajúc parcelu č. 1821 a pokračuje smerom na východ po severnej hranici parciel č. 485/1, 485/2 a 484/2 do východiskového bodu – severovýchodného bodu parcely č. 484/2.

9.2. Podmienky pre stavebnú a hospodársku činnosť v PZ

Národné kultúrne pamiatky a nehnuteľnosti v pamiatkovom území sústavnou údržbou zachovávať v dobrom stave. Stavebno-technické a architektonické úpravy NKP, ich súborov a priestorov PZ vykonávať so zreteľom na zachovanie hmotnej podstaty pamiatok a ich výtvarnej a dokumentačnej hodnoty, primeraného využitia fondu a ďalšieho zhodnotenia územia. Objekty využívať len spôsobom, ktorý zodpovedá ich pamiatkovej hodnote a stavebno-technickému stavu v súlade so zásadami ochrany pamiatkového fondu.

Podmienky pre zachovanie hodnôt v území pamiatkovej zóny Spišské Podhradie a nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok vychádzajú z rešpektovania požiadavky ochrany a obnovy chránených súčastí pamiatkového fondu a ich prostredia v zmysle ustanovení zákona NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva kultúry SR č. 16/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu.

Každý je povinný konať tak, aby boli vytvorené priaznivé podmienky pre ochranu pamiatkových hodnôt v území a aby ich svojou činnosťou neohrozovali, ani nepoškodzovali. Činnosť na území má zohľadňovať architektonicko-urbanistický kontext pamiatkového územia a jeho okolia a byť v maximálnom možnom súlade s dosiahnutým stupňom historického vývoja, tento rešpektovať a v primeranej miere rozvíjať.

9.3. Diferencovaný prístup pri ochrane objektov v PZ

Stavby v pamiatkovo chránených územiach sú **národné kultúrne pamiatky** (evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ďalej len „ÚZPF“), či už celkom autenticky zachované alebo viac či menej upravené, ale nachádzajú sa tu aj ďalšie pamiatkovo hodnotné objekty, ktoré dotvárajú výraz sídla, neuvažuje sa však o ich individuálnej ochrane v kategórii kultúrnych pamiatok. Pamiatkový zákon ich definuje pojmom: **nehnutelnosti v pamiatkovom území**.

Zachované historické stavby, zapísané v ÚZPF ako národné kultúrne pamiatky, sú spolu s pôdorysom sídla najdôležitejšou zložkou pamiatkovej hodnoty chráneného územia sídla. Z ich charakteristiky vyplýva, že ide o stavby, ktorých architektonický vývoj je **ukončený**, a u ktorých prichádza do úvahy len nevyhnutná a čiastočná rehabilitácia. Nie sú preto predmetom všeobecných architektonických regulatív pre novostavby, ale skôr sú pre ne lokálnou inšpiráciou. Predovšetkým ide o syntézu konzervačného a rekonštrukčného poňatia ich obnovy. Ide o všeobecné metodické otázky pamiatkovej ochrany, ktoré nie sú viazané na urbanistický kontext a týkajú sa všetkých pamiatok, aj tých, ktoré nie sú súčasťou chránených sídiel. Ich rozbor presahuje obsah zásad ochrany pamiatkového územia - sú im venované medzinárodné charty a ďalšie vedecké postuláty. Krajský pamiatkový úrad o nich rozhoduje individuálne s prihliadnutím na konkrétne okolnosti. Obnova národnej kultúrnej pamiatky je **jedinečný** a **prísne individuálny** proces. Poskytovanie univerzálnych rád a doporučení v minulosti viedlo k likvidácii individuálnych kvalít pamiatok. Prispelo k nezmyselnej unifikácii vzhľadu, a teda k popretiu práve najvzácnejších výrazových prostriedkov, ktoré majú dokladovať pestrosť a rôznorodosť ich dlhodobého vývoja.

Prístup k ochrane, obnove a údržbe objektov v pamiatkovom prostredí legislatívne stanovuje Zákon 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov a Vyhláska Ministerstva kultúry SR č.16 z 12. novembra 2002, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Podľa § 32 zákona: Obnova kultúrnej pamiatky je súbor špecializovaných činností, ktorými sa vykonáva údržba, konzervovanie, oprava, adaptácia a rekonštrukcia kultúrnej pamiatky alebo jej časti. Obnova natoľko hodnotného pamiatkového fondu, akým je PZ Spišské Podhradie, sa musí uskutočňovať na základe pamiatkového výskumu jednotlivých objektov.

Podľa § 29 zákona: Základná ochrana pamiatkového územia je súhrn činností a opatrení, ktorými orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy v spolupráci s vlastníkmi nehnuteľností zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.

Pamiatková zóna Spišské Podhradie je územie s uceleným urbanistickým usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok. K obnove jednotlivých objektov sa pristupuje diferencovane na základe hodnotových kritérií, a to už v polohe zámeru ich obnovy.

§ 32

Obnova kultúrnej pamiatky a úprava nehnuteľnosti

(1) Obnova kultúrnej pamiatky (ďalej len "obnova") podľa tohto zákona je súbor špecializovaných odborných činností, ktorými sa vykonáva údržba, konzervovanie, oprava, adaptácia a rekonštrukcia kultúrnej pamiatky alebo jej časti.

(2) Pred začatím obnovy je vlastník kultúrnej pamiatky povinný krajskému pamiatkovému úradu predložiť žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy. Ak vlastník začne obnovu bez právoplatného rozhodnutia o zámere obnovy, krajský pamiatkový úrad začne konanie o obnove vydaním oznámenia o začatí konania o obnove, ktoré doručí vlastníčkovi kultúrnej pamiatky, a vyzve ho, aby práce až do vydania rozhodnutia zastavil.

(3) K žiadosti o vydanie rozhodnutia o zámere obnovy priloží vlastník zámer obnovy, ktorý obsahuje identifikačné údaje o kultúrnej pamiatke, majetkovoprávne údaje o kultúrnej pamiatke, plánované budúce využitie kultúrnej pamiatky a špecifikáciu predpokladaných zmien kultúrnej pamiatky.

(4) V rozhodnutí o zámere obnovy podľa odseku 2 krajský pamiatkový úrad uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky, za ktorých možno predpokladaný zámer obnovy pripravovať a vykonávať tak, aby sa kultúrna pamiatka neohrozila, nepoškodila alebo nezničila, najmä či tento zámer obnovy možno pripravovať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie a projektovej dokumentácie.

(5) Pred začatím novej stavby alebo úpravy pozemku alebo stavby, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou (ďalej len "úprava nehnuteľnosti"), ale sa nachádza v pamiatkovom území, je vlastník takej nehnuteľnosti povinný vyžiadať si rozhodnutie krajského pamiatkového úradu, a to predložením žiadosti o vydanie rozhodnutia o zámere úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území. Ak vlastník začne úpravu nehnuteľnosti v pamiatkovom území bez právoplatného rozhodnutia o zámere úpravy, krajský pamiatkový úrad začne správne konanie vydaním oznámenia o začatí úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území, ktoré doručí vlastníčkovi nehnuteľnosti, a vyzve ho, aby práce až do vydania rozhodnutia zastavil.

(6) K žiadosti o vydanie rozhodnutia o zámere úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území priloží vlastník zámer úpravy nehnuteľnosti, ktorý obsahuje údaje o nehnuteľnosti, základné majetkovoprávne údaje o nehnuteľnosti, plánované využitie nehnuteľnosti a špecifikáciu predpokladaných plošných a priestorových zmien.

(7) V rozhodnutí podľa odseku 5 krajský pamiatkový úrad uvedie, či navrhovaný zámer je z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky vykonania úprav nehnuteľnosti v pamiatkovom území, najmä zásady objemového členenia, výškového usporiadania a architektonického riešenia exteriéru nehnuteľnosti. Krajský pamiatkový úrad zároveň určí, či tieto úpravy možno vykonať iba na základe výskumov a inej prípravnej dokumentácie a projektovej dokumentácie.

(8) Projektovú dokumentáciu obnovy a projektovú dokumentáciu úprav nehnuteľnosti v pamiatkovom území môže spracovať len fyzická osoba autorizovaná podľa osobitného predpisu.³¹⁾

(9) Projektovú dokumentáciu vypracovanú podľa odseku 8 a každú jej zmenu je vlastník povinný v priebehu spracovania prerokovať s krajským pamiatkovým úradom z hľadiska zachovania pamiatkovej hodnoty kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia.

(10) Pred začatím obnovy alebo úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území je vlastník povinný krajskému pamiatkovému úradu predložiť prípravnú a projektovú dokumentáciu podľa odsekov 4, 7 až 9. Krajský pamiatkový úrad vydá osobitné záväzné stanovisko o

každej prípravnej dokumentácii a každej projektovej dokumentácii obnovy a úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území.

(11) Pred začatím úpravy nehnuteľnosti, ktorá nie je kultúrnou pamiatkou, ale sa nachádza v ochrannom pásme, je vlastník takej nehnuteľnosti povinný vyžiadať si záväzné stanovisko krajského pamiatkového úradu, a to predložením žiadosti o vydanie záväzného stanoviska o zámere úpravy nehnuteľnosti v ochrannom pásme. Krajský pamiatkový úrad vydá záväzné stanovisko o zámere úpravy nehnuteľnosti v ochrannom pásme, v ktorom určí, či je navrhovaný zámer z hľadiska záujmov chránených týmto zákonom prípustný, a určí podmienky vykonania úprav nehnuteľnosti, najmä zásady objemového členenia, výškového usporiadania a architektonického riešenia exteriéru nehnuteľnosti.

(12) V územnom konaní, v stavebnom konaní, v konaní o povolení zmeny stavby, v konaní o dodatočnom povolení stavby, v konaní o ohlásení udržiavacích prác, v kolaudačnom konaní, v konaní o zmene v užívaní stavby, v konaní o povolení terénnych úprav, prác a zariadení alebo v konaní o odstránení nehnuteľnej kultúrnej pamiatky alebo stavby v pamiatkovom území a v ochrannom pásme rozhoduje stavebný úrad^{31a)} na základe záväzného stanoviska^{31b)} krajského pamiatkového úradu. Stavebný úrad postupuje tak aj vtedy, ak práce možno vykonať na základe ohlásenia. Na vydanie záväzného stanoviska sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.^{31c)}

(13) V priebehu obnovy kultúrnej pamiatky a úpravy nehnuteľnosti v pamiatkovom území a ochrannom pásme vykonáva krajský pamiatkový úrad štátny dohľad. Zistené nedostatky oznámi stavebnému úradu.³²⁾ Ak krajský pamiatkový úrad zistí nedostatky, ktorých následkom by mohlo byť ohrozenie, poškodenie alebo zničenie pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky alebo pamiatkového územia, alebo zistí konanie vlastníka v rozpore s rozhodnutím alebo záväzným stanoviskom, rozhodnutím o zastavení prác práce zastaví. Odvolanie proti rozhodnutiu podľa predchádzajúcej vety nemá odkladný účinok.

(14) Ak v priebehu obnovy alebo úpravy nehnuteľnosti dôjde k odkrytiu nepredpokladaného nález, ten, kto práce vykonáva, je povinný až do vydania rozhodnutia krajského pamiatkového úradu zastaviť tie práce, ktoré ohrozujú nález alebo nálezovú situáciu. Krajský pamiatkový úrad rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od oznámenia nález.

(15) Vlastník je povinný jedno vyhotovenie kompletnej dokumentácie skutočne vykonanej obnovy odovzdať bezplatne najneskôr do 15 dní od skončenia prác krajskému pamiatkovému úradu."

§ 33

Reštaurovanie kultúrnej pamiatky

(1) Reštaurovanie kultúrnej pamiatky alebo jej časti (ďalej len "reštaurovanie") je osobitným druhom obnovy.

(2) Reštaurovanie môže vlastník pripravovať iba na základe predchádzajúceho rozhodnutia krajského pamiatkového úradu k zámeru na reštaurovanie.

(3) K žiadosti o rozhodnutie k zámeru na reštaurovanie priloží vlastník zámer na reštaurovanie, ktorý obsahuje základné údaje o kultúrnej pamiatke, základné údaje o vlastníkovi a vymedzenie a odôvodnenie reštaurátorského zásahu.

(4) Druh reštaurátorskej dokumentácie, rozsah reštaurátorských výskumov, druh, rozsah a podmienky vykonávania reštaurátorských prác určí krajský pamiatkový úrad v rozhodnutí k zámeru na reštaurovanie v prípade nehnuteľnej kultúrnej pamiatky najneskôr v rozhodnutí k prípravnej dokumentácii obnovy kultúrnej pamiatky.

(5) Reštaurátorská dokumentácia je súčasťou reštaurovania a spracúva sa v dvoch stupňoch

- a) návrh na reštaurovanie,
- b) dokumentácia vykonaných reštaurátorských prác.

(6) Krajský pamiatkový úrad vydá osobitné rozhodnutie ku každému stupňu reštaurátorskej dokumentácie.

(7) Reštaurovanie môže vykonávať len fyzická osoba, ktorá má odbornú spôsobilosť podľa osobitného predpisu.

(8) V priebehu reštaurovania vykonáva krajský pamiatkový úrad pamiatkový dohľad. Ak sa zistili nové skutočnosti alebo nedostatky, následkom ktorých by mohlo dôjsť k ohrozeniu, poškodeniu alebo zničeniu pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky, krajský pamiatkový úrad rozhodnutím dotknuté práce zastaví.

(9) Ak v priebehu reštaurovania dôjde k novým skutočnostiam alebo k odkrytiu nepredpokladaného nálezu, zodpovedný reštaurátor je povinný práce prerušiť až do vydania rozhodnutia krajského pamiatkového úradu. Krajský pamiatkový úrad rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od prerušenia prác.

(10) Krajský pamiatkový úrad si po vydaní rozhodnutia ponechá jedno vyhotovenie návrhu na reštaurovanie na vykonávanie pamiatkového dohľadu. Po skončení reštaurovania je vlastník povinný do 60 dní krajskému pamiatkovému úradu odovzdať bezplatne jedno vyhotovenie dokumentácie vykonaných reštaurátorských prác.

(11) Podrobnosti o vykonávaní reštaurátorských prác a o reštaurátorskej dokumentácii ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

9.4. Stanovenie podmienok na rezervných plochách

Jestvujúce rezervné plochy R1 – R19 v zásadách z r. 1999 okrem vylúčenia už zastavanej rezervnej plochy R9 sú rozšírené o rezervné plochy R 20, R 21 a R 22. Predmetné plochy sú na mieste asanovanej historickej zástavby, kde pôjde o doplnenie a skompaktnenie historickej štruktúry v merítku adekvátnom pôvodnej historickej skladbe. Od nových stavieb na týchto rezervných plochách sa očakáva prispôbenie sa prostrediu podľa ďalej určených podmienok, ktoré zvýrazní hodnotu chráneného historického súboru. Určením zastavovacích podmienok sa sleduje aspoň čiastočné prinavrátenie pôvodných hodnôt historického urbanizmu dnes čiastočne narušenému celku historickej štruktúry.

Rezervná plocha	Parcelné č.	Názov lokality	Výška – počet poschodí + podkrovie (k)	Špeciálne podmienky Funkcia: - bývania (B) - polyfunkčná (P)
R 20	1291	Hviezdoslavova	2+k	B Rímsa domu nesmie prevýšiť jestvujúcu rímsu domu Hviezdoslavova ul. č. 2/2. Pri návrhu strechy dodržať sedlový tvar, sklon a výšku hrebeňa strechy domu č. 2/2. Architektonický návrh budovy musí

				splňať náročné estet. kritéria (centrálna poloha v meste) a podmienky KPÚ o zámere úpravy nehnuteľnosti.
R 21	646 642/1 642/2	Palešovo námestie	2+k	P Na predmetných parcelách zástavba dvoch domov (na mieste domov Palešovo nám. 14,15). Rímsa domov nesmie prevýšiť jestvujúcu rímsu domov na Palešovom nám. č. 13 a 16. Pri návrhu strechy dodržať sedlový tvar, výška hrebeňa strechy nesmie presiahnuť výšku hrebeňa strechy domu č. 13. Architektonický návrh budovy musí splňať náročné estet. kritéria (centrálna poloha v meste) a podmienky KPÚ o zámere úpravy nehnuteľnosti.
R 22	604	Prešovská ulica	1 + k	bývanie

9.14. Zásady zachovania, ochrany, údržby a prezentácie archeologických nálezov a nálezísk

Základným predpokladom zachovania, ochrany, údržby a prezentácie archeologických nálezov a nálezísk v PZ a v jej kontakte je dôsledné uplatňovanie príslušných ustanovení pamiatkového a stavebného zákona v územnom a stavebnom, resp. vodoprávnom konaní. Ustanovenie § 29, ods. 4 je potrebné uplatniť už pri priemete základných pamiatkových hodnôt do územnoplánovacej dokumentácie územia sídelného celku, v zmysle ktorého orgán oprávnený schváliť územnoplánovaciu dokumentáciu je povinný vyžiadať si stanovisko Krajského pamiatkového úradu Prešov po vyjadrení archeologického ústavu. Stavebné práce v PZ je možné realizovať len s podmienkou realizácie archeologického výskumu, resp. oznamovacej povinnosti pri výkopovými prácami, ktorá je súčasťou prípravnej dokumentácie. Výsledky archeologického výskumu je potrebné premietnuť a zapracovať do projektovej dokumentácie. V prípade nepredvídaného nález je potrebné postupovať podľa § 32, ods. 13 pamiatkového zákona. Pri archeologických výskumoch je potrebné ustanovenia §§ 36, 38 a 39 pamiatkového zákona. Pri ochrane archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní a prezentácii nehnuteľných archeologických nálezov a nálezísk je potrebné postupovať v spolupráci s príslušným stavebným úradom a orgánmi územnej samosprávy v zmysle ustanovenia § 41, ods. 4 a 5 pamiatkového zákona.

V PZ Spišské Podhradie sa nenachádza žiadna archeologická lokalita vyhlásená za národnú kultúrnu pamiatku.

9.18. Účast' orgánov a organizácií na regenerácii pamiatkového územia

Spolupráca a účasť orgánov a organizácií ako i samosprávy pri regenerácii pamiatkového územia je legislatívne zakotvená v Zákone o ochrane pamiatkového fondu a v Zákone o obciach a miestnej samospráve.

Správnym orgánom, ktorý v prvom stupni rozhoduje o právach a povinnostiach na úseku ochrany pamiatkového fondu v spišskom regióne je Krajský pamiatkový úrad Prešov, pracovisko Levoča. V druhom stupni štátnu správu vykonáva Pamiatkový úrad SR so sídlom v Bratislave. Krajský pamiatkový úrad spolupracuje so samosprávnymi orgánmi (Samosprávnym krajom a obcami) a poskytuje im odbornú pomoc pri vytváraní podmienok na zachovanie, ochranu, obnovu a správne využitie pamiatkového fondu.

Zákon č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu v § 14 upravuje pôsobnosť obcí takto:

- (1) *Obec utvára všetky podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a využívanie pamiatkového fondu na území obce.*
- (2) *Obec*
 - a) *dbá, aby vlastníci kultúrnych pamiatok konali v súlade s týmto zákonom,*
 - b) *koordinuje budovanie technickej infraštruktúry sídiel s pamiatkovým územím,*
 - c) *spolupôsobí pri zabezpečovaní úprav uličného interiéru a uličného parteru, drobnej architektúry, historickej zelene, verejného osvetlenia a reklamných zariadení tak, aby boli v súlade so zámermi na zachovanie a uplatnenie hodnôt pamiatkového územia,*
 - d) *podporuje iniciatívy občanov a občianskych združení pri ochrane pamiatkového fondu,*
 - e) *na základe výpisov z ústredného zoznamu vedie evidenciu pamiatkového fondu na území obce.¹⁴⁾*
- (3) *Obec môže utvárať zdroje na príspevky vlastníkom na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa na území obce.*
- (4) *Obec môže rozhodnúť o vytvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností obce môžu byť zaradené okrem hnutel'ných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Zoznam evidovaných pamätihodností obce predloží obec na odborné a dokumentačné účely krajskému pamiatkovému úradu; ak ide o nehnuteľné veci, predloží zoznam aj stavebnému úradu.*

14) § 2 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

Orgánmi samosprávy, pôsobiacimi na území Pamiatkovej zóny v Spišskom Podhradí, sú najmä: Mesto Spišské Podhradie a jeho odbory, stavebný úrad mesta Spišské Podhradie.

Zásady ochrany, obnovy a prezentácie Pamiatkovej zóny Spišské Podhradie aplikujú záujmy ochrany pamiatkového fondu na konkrétne územie, s prihliadnutím na miestne špecifiká. Úspešnosť obnovy a prezentácie pamiatkového fondu však nemôže závisieť od jedinej inštitúcie. Spolupráca orgánu špecializovanej štátnej správy, obce, vlastníkov nehnuteľností, občianskych združení a vôbec všetkých občanov mesta je nevyhnutná. Bez

skutočného záujmu všetkých zainteresovaných o zachovanie kultúrneho dedičstva sa vytráca význam ochrany pamiatkového územia. Od dobrej prezentácie historického jadra závisí vzťah občanov k vlastnému mestu, obraz mesta v regióne i v zahraničí, objem cestovného ruchu, záujem zahraničných inštitúcií v rámci kultúrnej výmeny, záujem investorov o ďalšie lokality. Zachovanie a dobrá prezentácia pamiatkového fondu je zároveň dokladom serióznosti a zodpovednosti mesta ako garanta i obchodného partnera. Pamiatková zóna by mala byť „výkladnou skriňou mesta“, podliehajúcou prísny regulatívom ochrany. Požiadavky v Zásadách nemajú byť chápané ako samoučelné obmedzenie vlastníckych práv vlastníkov nehnuteľností v pamiatkovom území, ale ako cieľavedomý koncepčný zámer údržby a obnovy, ktorého realizácia je dlhodobá.

Podľa § 29 pamiatkového zákona *“orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy ... zabezpečujú zachovanie pamiatkových hodnôt v území, ich dobrý technický, prevádzkový a estetický stav, ako aj vhodný spôsob využitia jednotlivých stavieb, skupín stavieb, areálov alebo urbanistických súborov a vhodné technické vybavenie pamiatkového územia.”* V zmysle § 29 krajský pamiatkový úrad vypracúva zásady ochrany pamiatkovej rezervácie, ktoré o. i. obsahujú *požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, ..., prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy* atď.

V súlade s presunom kompetencií stavebného úradu na obce je pre orgán samosprávy nevyhnutné rešpektovať znenie § 32 ods. 12 pamiatkového zákona: *“V územnom konaní, v stavebnom konaní, v konaní o povolení zmeny stavby v pamiatkovom území a v ochrannom pásme rozhoduje stavebný úrad na základe záväzného stanoviska krajského pamiatkového úradu. Stavebný úrad postupuje tak aj vtedy, ak práce možno vykonať na základe ohlásenia.”* Je užitočné pripomenúť si aj súvisiacu časť § 55 odseku 3 Vyhlášky MŽP č. 532/2002 Z.z. v znení: *...v dosahu chránenej pamiatky ... sa môže informačné, reklamné a propagačné zariadenie umiestniť, ak sú splnené podmienky podľa príslušných osobitných predpisov - v odkazovej poznámke je tu uvedený o.i. pamiatkový zákon.*

Krátkodobé i dlhodobé ciele samosprávy - ako kľúčového partnera záujmov ochrany pamiatkového fondu - sa javia takto:

- 1. Zaradenie Územného priemetu ochrany pamiatkového fondu do záväznej časti územno-plánovacej dokumentácie, aby sa stal súčasťou všeobecne záväzného nariadenia mesta.** Pri tvorbe územno-plánovacej dokumentácie je potrebné rozvojové zámery koordinovať tak, aby zachovanie a rehabilitácia pamiatkových hodnôt územia boli prioritou celého riešenia. Územno-plánovacia dokumentácia má jednoznačne definovať záujem ochrany pamiatkového fondu o vytvorenie racionálneho vzťahu pamiatkovo chráneného územia k ostatným častiam sídla (najmä k výkonnému mestskému centru) a o rehabilitáciu nadväzností na okolité zonálne štruktúry. Cieľom pohľadových kuželov, súvisiacich s Pamiatkovou zónou má byť najprísnejšia miera ochrany najvzácnejších architektonických celkov alebo súborov stavieb - tzv. vnútorné zónovanie. Záväznosť týchto regulatívov bude možné uplatniť v jednotlivých správnych konaniach verejnej správy a príslušného stavebného úradu.
- 2. Mimo rámca štátnej ochrany pamiatkového fondu môže mesto rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce, podľa § 14 odseku 4 pamiatkového zákona.** Do evidencie pamätihodností mesta možno zaradiť okrem hnutelných vecí a nehnuteľných vecí aj kombinované diela prírody a človeka. Na území mesta sa okrem štátom chránených nehnuteľností nachádza niekoľko hodnotných stavieb, ktoré by mohla samospráva vyhlásiť za miestne pamätihodnosti. Nachádzajú sa tu aj pozoruhodné výtvarné diela, rozptýlené na území celého sídla, ktoré nie sú evidované

v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale ich lokálny význam je nesporný. Výsledkom evidencie by mala byť osobitná pozornosť stavebného úradu pri územných a stavebných konaniach, a tiež zvýšená policajná ochrana hodnotných diel pred odcudzením či úmyselným poškodením.

3. **Pozitívna aj negatívna motivácia vlastníkov nehnuteľností v pamiatkovom území, smerujúca k ochrane pamiatkových hodnôt.** Pozitívna: napr. vyhlasovanie najlepších ukončených pamiatkových obnov za kalendárny rok, nepriama podpora finančným zvýhodnením (najmä: odpustenie poplatku za zaujatie verejného priestranstva pre lešenie v rámci stavebných prác) – a to pre vlastníka pamiatky i nehnuteľnosti v chránenom území; negatívna – napr. ukladanie sankcií za nedodržiavanie základnej ochrany v zmysle VZN mesta, zanedbanie údržby hodnotnej fasády a pod.. Bolo by žiadúce vytvoriť zdroj finančnej podpory pre udržiavacie či sanačné práce pre vlastníkov tých nehnuteľností, ktoré nie sú evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, a teda títo vlastníci nemôžu požiadať o štátnu finančnú podporu, aj keď tvoria takmer polovicu všetkých nehnuteľností v chránenom území.
4. **Pre potrebu efektívnej ochrany pamiatkového územia je nevyhnutné zjednodušenie a skvalitnenie verejnej správy vo vzťahu k občanovi - lepšou formou spolupráce medzi orgánmi štátnej správy a samosprávy.** Aj keď je dnes spolupráca Krajského pamiatkového úradu a stavebného úradu Mesta Spišské Podhradie na veľmi dobrej úrovni, existujú rezervy pre skvalitnenie procesných postupov - napr. minimalizovaním duplicitného konania ap. Metódy a úlohy môžu vzniknúť len na základe otvoreného dialógu medzi orgánmi štátnej správy a samosprávy. Táto úloha je stála a má byť prispôbená aktuálnym potrebám ochrany verejného záujmu.
5. **Vytvorenie vhodného úschovného priestoru – depozitu** pre tie umelecko-remeselné súčasti historickej architektúry, ktoré pre nezvratnú degradáciu museli byť v rámci obnovy nahradené kópiou. V mnohých prípadoch je to jediná forma záchranu týchto artefaktov, pokiaľ nemajú atribúty zbierok múzejnej či galerijnej hodnoty, ale pritom sú autentickým hmotným dokumentom stavebnej a architektonickej kultúry mesta. Krajský pamiatkový úrad podľa § 11 odsek 2 písm. e) zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu zabezpečuje v nevyhnutných prípadoch dočasnú úschovu hnutel'nych kultúrnych pamiatok, ale v rámci svojich kapacít nemôže zabezpečiť aj úschovu napr. štukových fasádnych prvkov, druhov dlažieb, okenných výplní a pod., ktoré v budúcnosti budú nenahraditeľným dokumentom pri odbornej sanácii, prezentácii a zachovaní pamiatkových hodnôt PZ.

9.19. Všeobecné doplňujúce požiadavky na ochranu pamiatkového fondu PZ Spišské Podhradie

Ak na základe aplikácie zákona NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu dôjde k nejasnosti o metodickom postupe ochrany pamiatkového fondu PZ Spišské Podhradie z dôvodu, že tieto zásady explicitne neurčujú konkrétny metodický postup, alebo nastane kontradiktórna interpretácia metodického postupu, v takých prípadoch o metodickom postupe rozhodne Krajský pamiatkový úrad Prešov formou individuálneho správneho aktu.

11. Záver

Aktualizácia Zásad bola spracovaná na základe Usmernenia Pamiatkového úradu SR k spracovaniu výskumnej dokumentácie pamiatkových území.

Zásady ochrany pamiatkového územia podľa § 29 zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu sú dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia a tvoria súčasť územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt, ktorý je podkladom na spracovanie územnoplánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu (Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov).

Úlohou orgánov na ochranu pamiatkového fondu je v spolupráci s príslušnými dotknutými štátnymi subjektami a s orgánmi územnej samosprávy začleniť zásady ochrany predmetného územia do územného priemetu kultúrnych hodnôt územia.

Materiál **„Pamiatková zóna Spišské Podhradie, aktualizácia zásad ochrany pamiatkového územia, Levoča, 2007“** ako doplnenie materiálu **„Zásady pamiatkovej starostlivosti - Pamiatková zóna Spišské Podhradie“** spracovanými autorom Ing. arch. Pavlom Ižvoľtom v roku 1999 je v zmysle § 29 zákona NR SR č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov je dokumentom na vykonávanie základnej ochrany pamiatkového územia a je súčasne súčasťou územného priemetu ochrany kultúrnych hodnôt územia, ktorý je podkladom pre spracovanie územno-plánovacej dokumentácie podľa osobitného predpisu. Tento materiál je dokumentom pre usmerňovanie pamiatkovej ochrany a koordinácie stavebnej činnosti na území pamiatkovej rezervácie príslušným orgánom štátnej správy – Krajského pamiatkového úradu Prešov v zmysle pamiatkového zákona.

PRÍLOHY :

a/ TABUĽKOVÉ PRÍLOHY

Zoznam objektov zapísaných v ÚZPF SR.

SPIŠSKÉ PODHRADIE - ZOZNAM NKP V PAMIATKOVEJ ZÓNE							
č.ÚZPF	Adresa	Or.č.	Súp.č.	Parcela	Názov pamiatky	Požiadavky	st.tech.
						na úpravu	stav
718 / 0	Galova ul.	6	109	1050	Dom meštiansky		2
717 / 0	Galova ul.	7	110	1049	Dom meštiansky		2
719 / 0	Galova ul.	68	186	680	Dom ľudový	Fasáda	3
720 / 0	Galova ul.	77	195	666	Dom meštiansky		5
721 / 0	Galova ul.	79	197	664	Dom meštiansky	Fasáda	2
722 / 0	Galova ul.	80	198	663	Dom meštiansky		2
768 / 1	Hviezdoslavova ul.	1	1	1293	Kláštor milosrdných		2
768 / 2	Hviezdoslavova ul.	1	1	1295	Kostol		2
768 / 3	Hviezdoslavova ul.	1	1	1293	Dom meštiansky		2
768 / 4	Hviezdoslavova ul.	2	2	1292/2	Dom meštiansky		2
768 / 5	Hviezdoslavova ul.	2	2	1292/2	Dom meštiansky		2
712 / 0	Hviezdoslavova ul.	3	3	1291	Dom meštiansky		asanácia
713 / 0	Hviezdoslavova ul.	70	90	1065	Dom meštiansky		2
10758 / 0	Hviezdoslavova ul.	74	94	1061	Dom meštiansky		2
769 / 1	Mariánske nám.	0		1740	Pilier s architektúrou		1
769 / 2	Mariánske nám.	0		1740	Socha		1
10750 / 0	Mariánske nám.	3	366	111	Dom meštiansky		2
10895 / 0	Mariánske nám.	4	367	112	Dom meštiansky	Fasáda	2
744 / 0	Mariánske nám.	5	368	113	Dom meštiansky		2
765 / 0	Mariánske nám.	6	369	114	Dom meštiansky		1
10896 / 0	Mariánske nám.	7	370	115	Dom meštiansky		3
745 / 0	Mariánske nám.	10	373	118	Dom meštiansky		1
746 / 0	Mariánske nám.	11	374	119	Dom meštiansky	Parter	2
11353 / 0	Mariánske nám.	12	375	120	Dom meštiansky	Parter	2
747 / 0	Mariánske nám.	16	379	125	Dom meštiansky	Parter	1
748 / 0	Mariánske nám.	18	381	127	Dom meštiansky		2
753 / 0	Mariánske nám.	22	547	30	Škola		2
754 / 0	Mariánske nám.	24	549	27	Dom remeselnícky	Fasáda	2
3872 / 0	Mariánske nám.	25	550	24	Dom remeselnícky	Fasáda	1
3873 / 0	Mariánske nám.	26	551	23	Dom remeselnícky	Fasáda	1
3874 / 0	Mariánske nám.	27	552	20	Dom remeselnícky	Fasáda	2
3875 / 0	Mariánske nám.	28	553	19	Dom remeselnícky	Fasáda	5
3876 / 0	Mariánske nám.	29	554	16	Dom remeselnícky	Fasáda	5

766	/	0	Mariánske nám.	31	556	14	Kostol ev. a. v.		3
10751	/	0	Mariánske nám.	33	558	12	Dom meštiansky		1
10897	/	0	Mariánske nám.	34	559	11	Dom meštiansky		2
756	/	0	Mariánske nám.	35	560	10	Dom meštiansky		2
11567	/	0	Mariánske nám.	36	561	9	Dom meštiansky		2
714	/	0	Palešovo nám.	1	98	5,4/2	Dom meštiansky		4
715	/	0	Palešovo nám.	2	99	4/1	Dom meštiansky		4
716	/	0	Palešovo nám.	3	100	3	Dom meštiansky		4
767	/	0	Palešovo nám.	5	102	1	Kostol rím.kat.Narodenia P.M.		2
10752	/	1	Palešovo nám.	6	103	1058	Fara I.		2
10752	/	2	Palešovo nám.	6	103	1058	Fara II.		2
10752	/	3	Palešovo nám.	6	103	1058	Múr ohradný s bránami		5
723	/	0	Palešovo nám.	8	200	656	Dom meštiansky		2
724	/	0	Palešovo nám.	9	201	656	Škola základná		2
725	/	0	Palešovo nám.	10	202	655	Dom meštiansky		3
10753	/	0	Palešovo nám.	11	203	653/1	Dom meštiansky	Parter	5
10754	/	0	Palešovo nám.	12	204	653/2	Dom meštiansky		2
726	/	0	Palešovo nám.	13	205	647	Dom meštiansky		2
728	/	0	Palešovo nám.	18	210	635	Dom meštiansky		2
729	/	0	Palešovo nám.	21	213	630	Dom meštiansky	Fasáda	2
730	/	0	Palešovo nám.	23	215	625	Dom meštiansky		2
731	/	0	Palešovo nám.	24	216	624	Dom meštiansky	Fasáda,parter	3
732	/	0	Palešovo nám.	25	217	621	Dom meštiansky		5
733	/	0	Palešovo nám.	26	218	620	Dom meštiansky		2
734	/	0	Palešovo nám.	27	219	617	Dom meštiansky		3
738	/	0	Palešovo nám.	29	344	69/1	Dom meštiansky	Fasáda	2
11620	/	0	Palešovo nám.	30	345	70	Dom meštiansky		5
740	/	0	Palešovo nám.	34	349	74/1	Dom meštiansky		1
741	/	0	Palešovo nám.	35	350	75/1	Dom meštiansky		2
10891	/	0	Palešovo nám.	38	353	78	Dom meštiansky	Parter	2
10892	/	0	Palešovo nám.	39	354	79	Dom meštiansky		2
10893	/	1	Palešovo nám.	42	357	83	Dom meštiansky		2
10893	/	2	Palešovo nám.	42	357	83	Udiareň		2
10893	/	3	Palešovo nám.	42	357	83	Budova hospodárska		2
10893	/	4	Palešovo nám.	42	357	83	Stodola		3
11556	/	0	Palešovo nám.	43	358	84	Dom meštiansky		5
742	/	0	Palešovo nám.	44	359	85	Dom meštiansky		2
743	/	0	Palešovo nám.	45	360	86	Dom meštiansky s dielňou		2
11551	/	0	Palešovo nám.	46	361	87	Dom meštiansky		3
10894	/	0	Palešovo nám.	47	362	89	Dom meštiansky		1
10755	/	0	Palešovo nám.	50	365	110	Dom meštiansky		5
735	/	0	Prešovská ul.	2	267	614	Dom meštiansky	Fasáda	3
736	/	0	Prešovská ul.	18	283	594	Dom remeselnícky	Fasáda	2
737	/	0	Prešovská ul.	58	335	470	Dom remeselnícky		2
11036	/	0	Prešovská ul.	69	958	61	Sklad vína		1

757	/	0	Starý jarok	39	629	1319/1-2	Dom meštiansky		2
758	/	0	Starý jarok	40	630	1318	Dom meštiansky	Fasáda	2
759	/	0	Starý jarok	41	631	1315	Dom meštiansky		2
10756	/	0	Starý jarok	42	632	1314	Dom meštiansky		1
760	/	0	Starý jarok	43	633	1311	Dom meštiansky	Fasáda	2
761	/	0	Starý jarok	44	634	1310/1	Dom meštiansky		3
10888	/	0	Starý jarok	45	635	1310/1-2	Dom meštiansky		1
762	/	0	Starý jarok	47	637	1304	Dom meštiansky		3
763	/	0	Starý jarok	48	638	1303	Dom meštiansky		2
10889	/	0	Starý jarok	49	639	1300	Dom meštiansky		1
10757	/	0	Starý jarok	50	640	1299	Dom meštiansky		2
10890	/	0	Starý jarok	51	641	1296	Dom meštiansky		2
2370	/	0	Štefánikova ul.	6	460	360,361	Stanica mýtna		5
10945	/	0	Štefánikova ul.	78	532	154	Synagóga		1

Zoznam objektov navrhnutých na zápis do ÚZPF SR.

Parc. číslo	Číslo objektu	Názov ulice	Názov pamiatky	Dôvod na zápis do ÚZKP
1054	2	Galova ulica	Meštiansky dom	Architektonické a hist. hodnoty
1053	3	Galova ulica	Meštiansky dom	Architektonické a hist. hodnoty
1052	4	Galova ulica	Meštiansky dom	Architektonické a hist. hodnoty
1051	5	Galova ulica	Meštiansky dom	Architektonické a hist. hodnoty
23	2	Mariánske námestie	Meštiansky dom v býv. opevnení kostola	Urban. a arch. hodnoty
29	23	Mariánske námestie	Meštiansky dom	Architekt. a hist. hodnoty
641	16	Palešovo Námestie	Meštiansky dom	Architekt. a hist. hodnoty
378	55	Podzámkova ulica	Tzv. "vežový dom"	Výnimočne zachovalý objekt tohoto typu (viď „Mýtna stanica“)

Zoznam objektov dotvárajúcich prostredie s návrhom úprav

Parcel. Číslo	Porad. Číslo objekt.	Ulica	Požiadavka na zmenu
1121	38	Hviezdoslavova	Fasáda
1127	36	Hviezdoslavova	Strecha
1133	32	Hviezdoslavova	Fasáda
1134	31	Hviezdoslavova	Fasáda
1142	29	Hviezdoslavova	Fasáda
1153	28	Hviezdoslavova	Fasáda
1164	26	Hviezdoslavova	Fasáda
1247	24	Hviezdoslavova	Fasáda
1248	23	Hviezdoslavova	Fasáda
1252	22	Hviezdoslavova	Fasáda
1253	21	Hviezdoslavova	Fasáda
1257	19	Hviezdoslavova	Fasáda
1260	18	Hviezdoslavova	Fasáda
1268	14	Hviezdoslavova	Fasáda
1269	13	Hviezdoslavova	Fasáda
1272	12	Hviezdoslavova	Fasáda
1273	11	Hviezdoslavova	Fasáda
1274	10	Hviezdoslavova	Fasáda
1062	73	Hviezdoslavova	Fasáda
1063	72	Hviezdoslavova	Fasáda
1070	66	Hviezdoslavova	Strecha
1071	65	Hviezdoslavova	Fasáda
1072	64	Hviezdoslavova	Fasáda
1073	63	Hviezdoslavova	Fasáda
1075	61	Hviezdoslavova	Fasáda
1076	60	Hviezdoslavova	Fasáda
1077	59	Hviezdoslavova	Fasáda
1078	58	Hviezdoslavova	Fasáda
1080	56	Hviezdoslavova	Fasáda , strecha
1082	54	Hviezdoslavova	Fasáda
1083	53	Hviezdoslavova	Fasáda
1084		Hviezdoslavova	Fasáda, strecha
689	61	Gálova	Fasáda
688	62	Gálova	Fasáda
687	63	Gálova	Fasáda
682	66	Gálova	Fasáda
681	67	Gálova	Fasáda
679	69	Gálova	Fasáda
676	70	Gálova	Fasáda
675	71	Gálova	Fasáda
672	74	Gálova	Fasáda
669	75	Gálova	Fasáda
668	76	Gálova	Fasáda
1046	10	Gálova	+1 poschodie
1047	9	Gálova	+1 poschodie

1048	8	Gálova	+1 poschodie
1053	3	Gálova	Fasáda
1054	2	Gálova	Fasáda, +1 poschodie
1055	1	Gálova	Fasáda
121	13	Mariánske námestie	Fasáda, parter
126	17	Mariánske námestie	Parter
129	20	Mariánske námestie	+1 poschodie
29	23	Mariánske námestie	Fasáda
1333	32	Mariánske námestie	Fasáda
1326	36	Mariánske námestie	Fasáda
1322	38	Mariánske námestie	Fasáda
631	7	Palešovo námestie	+1 poschodie
67	28	Palešovo námestie	Parter, fasáda
71	31	Palešovo námestie	+1 poschodie
76	36	Palešovo námestie	+1 poschodie
77	37	Palešovo námestie	+1 poschodie
92	48	Palešovo námestie	Fasáda, parter
109	49	Palešovo námestie	+1 poschodie, fasáda
613	3	Prešovská	Fasáda
611	4	Prešovská	Fasáda
610	5	Prešovská	Fasáda
609	6	Prešovská	Fasáda
603	11	Prešovská	Fasáda
601	13	Prešovská	Fasáda
600	14	Prešovská	Fasáda
598	15	Prešovská	Fasáda
597/1	16	Prešovská	Fasáda
485/1	51	Prešovská	Fasáda
483	52	Prešovská	Fasáda
482	53	Prešovská	Fasáda
479	54	Prešovská	Fasáda
478	55	Prešovská	Fasáda
475	56	Prešovská	Fasáda
469	59	Prešovská	Fasáda
466	60	Prešovská	Fasáda
457	63	Prešovská	Fasáda
1322	38	Starý jarok	Fasáda
1326	36	Starý jarok	Fasáda
1325	35	Starý jarok	Fasáda
1333	32	Starý jarok	Fasáda
138	3	Robotnícka	Fasáda, +1 poschodie
453	22	Podzámková	Fasáda
449	24	Podzámková	Fasáda
436	29	Podzámková	Fasáda
435	30	Podzámková	Fasáda
428	31	Podzámková	Fasáda
423	34	Podzámková	Fasáda
420	35	Podzámková	Fasáda
419	36	Podzámková	Fasáda
416	37	Podzámková	Fasáda
415	38	Podzámková	Fasáda
411	40	Podzámková	Fasáda
408	41	Podzámková	Fasáda

400	44	Podzámková	Fasáda
400	45	Podzámková	Fasáda
399	46	Podzámková	Fasáda
394	47	Podzámková	Fasáda
393	48	Podzámková	Fasáda
390	49	Podzámková	Fasáda
382	53	Podzámková	Fasáda
377	56	Podzámková	Fasáda
44	1	Podzámková	Fasáda
45	2	Podzámková	Fasáda
46	3	Podzámková	Fasáda
47	4	Podzámková	Fasáda
49	6	Podzámková	Fasáda
52	9	Podzámková	Fasáda
53	10	Podzámková	Fasáda
36	3	Vodný rad	Fasáda
38	5	Vodný rad	Fasáda
40	7	Vodný rad	Fasáda
42	9	Vodný rad	Fasáda
132	90	Štefánikova	Fasáda
133	89	Štefánikova	Fasáda
134	88	Štefánikova	Fasáda
140	86	Štefánikova	Fasáda
150	82	Štefánikova	Fasáda
152	80	Štefánikova	Fasáda
150	79	Štefánikova	Fasáda
156	76	Štefánikova	Fasáda
157	75	Štefánikova	Fasáda
158	74	Štefánikova	Fasáda
159	73	Štefánikova	Fasáda
160	72	Štefánikova	Fasáda
162	71	Štefánikova	Fasáda
163	70	Štefánikova	Fasáda
308	30	Štefánikova	Fasáda
311	27	Štefánikova	Fasáda
312	26	Štefánikova	Fasáda
313	25	Štefánikova	Fasáda
329	18	Štefánikova	Fasáda
332	17	Štefánikova	Fasáda
4338	15	Štefánikova	Fasáda
342	13	Štefánikova	Fasáda
353	10	Štefánikova	Fasáda
358	8	Štefánikova	Fasáda
359	7	Štefánikova	Fasáda
322	2	Štefánikova	Fasáda

b/ ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV

43. Spišské Podhradie, Starý jarok č. 44,45 , meštianske domy – Pamiatkový výskum, PhDr. Norma Urbanová, 2004.
44. Spišské Podhradie, Palešovo nám. č. 27/219, meštiansky dom – Pamiatkový výskum, PhDr. Norma Urbanová, 2002.
45. Spišské Podhradie, Palešovo nám. č. 10, meštiansky dom – Pamiatkový výskum, PhDr. Norma Urbanová, 2006.
46. UNESCO - Správa o stave sv. dedičstva UNESCO Spišský hrad a pamiatky jeho okolia , časť Spišské Podhradie, Spišská Kapitula +príslušná časť ochranného pásma v pôsobnosti KPÚ Prešov (VÚC Prešovský kraj), Ing. arch. Pavol Ižvolt, apríl 2004.
47. UNESCO – Svetové kultúrne dedičstvo. Správa o stave starostlivosti o zachovanie konkrétnych objektov svetového dedičstva , Ing. arch. Adriana Klingová, Ing.arch. Peter Kling, 10/2004.
48. UNESCO -Monitoring lokalít zapísaných v Zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO - zaslanie aktualizovaných pasportizačných kariet nehnuteľných kultúrnych pamiatok lokality Spišský hrad a pamiatky jeho okolia, časť Spišské Podhradie a Spišská Kapitula, Ing.arch. Adriana Klingová, 2005.
49. UNESCO - Dotazník – Sekcia II, Stav starostlivosti o zachovanie konkrétnych objektov svetového dedičstva, Ing.arch. Adriana Klingová, 08/2005.
50. UNESCO – Svetové kultúrne dedičstvo. Správa o stave starostlivosti o zachovanie lokality Spišský hrad a pamiatky jeho okolia, Ing. arch. Adriana Klingová, Ing.arch. Peter Kling, 10/2006.
51. Urbanistická štúdia mesta Spišské Podhradie a mestskej časti Katúň. ARKA s. r. o.Košice, 2001.
52. Zákon 49/ 2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu.
53. Vyhláška Ministerstva kultúry SR 16/2003 Z.z. ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu.
54. Zákon NR SR 608/2003 Z.z. o štátnej správe pre územné plánovanie, stavebný poriadok a bývanie a o zmene a doplnení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov.
55. Zákon NR SR 417/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
56. Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.
57. Uznesenie NRSR 91/2001 Z.z. k Deklarácii Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva z 28. februára 2001.
58. Aktualizačné listy Národných kultúrnych pamiatok PZ Spišské Podhradie, KPÚ Prešov, pracovisko Levoča - Ing.arch. Mária Slováková, Ing. arch. Adriana Klingová, Ing. Antónia Jacková., Ing.arch. Pavol Ižvolt, 2003-2004.
59. Spišské Podhradie – Komplexná obnova Mariánskeho a Palešovho námestia – analýza súčasného stavu, Ing.arch. Peter Steiniger, Ing.arch. Ján Pastiran, Ing.arch. Lukáš Mihalko, Ing.arch. Martin Jaško, 03/2006.
60. Spišské Podhradie – Komplexná obnova Mariánskeho a Palešovho námestia – predbežná štúdia, Ing.arch. Peter Steiniger, Ing.arch. Ján Pastiran, Ing.arch. Lukáš Mihalko, Ing.arch. Martin Jaško, 04/2006.

61. Spišské Podhradie – Komplexná obnova Mariánskeho a Palešovho námestia – Dokumentácia pre územné konanie, Ing.arch. Peter Steiniger, Ing.arch. Ján Pastiran, Ing.arch. Lukáš Mihalko, Ing.arch. Martin Jaško, 05/2006.
62. Spišské Podhradie – Komplexná obnova Mariánskeho a Palešovho námestia – Dokumentácia pre stavebné povolenie, Ing.arch. Peter Steiniger, Ing.arch. Ján Pastiran, Ing.arch. Lukáš Mihalko, Ing.arch. Martin Jaško, 03/2006.
63. Návrh na vyhlásenie ochranného pásma národnej kultúrnej pamiatky Hrad s areálom (Spišský hrad), Pamiatkovej rezervácie Spišská Kapitula, Pamiatkovej zóny Spišské Podhradie, národnej kultúrnej pamiatky Kostol rím. kat. Žehra a ďalších národných kultúrnych pamiatok v ich okolí – Pamiatkový úrad SR Bratislava, Ing.arch. L. Pinčková, Mgr. T. Kowalski, Mgr. A. Tuhárska, Dr. G. Lukáč, Ing. E. Semanová, 10/2007.
64. Použité mapové podklady :
- Kópie z katastrálnych máp Spišské Podhradie z roku 2007, Mierka 1 : 1440, Správa katastra, Levoča
 - Kópie z katastrálnych máp Spišské Podhradie z roku 2007, Mierka 1 : 2880, Správa katastra, Levoča
 - Digitálna mapa Spišské Podhradie z roku 2007, Mierka 1 : 1000, Správa katastra Levoča

c/ FOTODOKUMENTÁCIA

Vyhotovil : Ing. Antónia Jacková, Mgr. Emília Toporcerová, 09-10/2007

ZOZNAM :

A. Pohľady na verejné priestranstvá, námestia a ulice

- A1. Pohľad od západu od Spišskej Kapituly na PZ Spišské Podhradie v pozadí so Spišským hradom.
- A2. Palešovo námestie s bytovými domami sídliska Hrad, ktoré nahradili pôvodné objekty hospodárskych budov zadných traktov.
- A3. Pohľad z veže rím. kat. kostola Narodenia P. Márie na Palešovo námestie a Spišský hrad.
- A4. Pohľad na Palešovo námestie od Galovej ulice.
- A5. Pohľad na Mariánske námestie a centrum mesta s časťou domov okolo predpokladaného opevnenia kostola v popredí.
- A6. Pohľad na Palešovo námestie smerom ku Prešovskej ulici.
- A7. Pohľad na Palešovo námestie z veže kostola.
- A8. Pohľad na radové meštianske domy na Mariánskom námestí v pozadí so Spišským hradom.
- A9. Mariánske námestie.
- A10. Rad prízemných domov z 18. a 19. storočia na Štefánikovej ulici.
- A11. Pohľad z veže na zástavbu Starého jarka a Hviezdoslavovej ulice.
- A12. Pohľad na radovú zástavbu Starého jarka.
- A13. Pohľad zo Starého jarka na ev.a.v. kostol s panorámou Spišského hradu.
- A14. Radová zástavba Prešovskej ulice z Palešovho námestia.
- A15. Vstup na cintorín s panorámou Spišského hradu.

B. Významné architektonické objekty

- B1. Budova „kultúrneho domu“ z 30-tych rokov, ktorá nahradila staršiu stavbu.
- B2. Secesná vila majiteľa továrne Harmatu na južnom okraji mesta.

- B3.Tzv.“Mýtna stanica“, objekt z 13.storočia (Štefánikova 6/460).
- B4.Židovská synagóga (Štefánikova 78/532).
- B5.Portál hist. radnice (Mariánske námestie 6/369).
- B6.Kaplnka na cintoríne.
- B7.Kostol a kláštor Milosrdných bratov (Hviezdoslavova č.1-2).
- B8.Podzámková č.55, objekt s gotickým vstupom pripomínajúci objekt „mýtnej stanice“ na Štefánikovej ulici, teda formu vežovej hranolovej stavby.

C. Autentické detaily materiálov a konštrukcií „malej architektúry“ mestského interiéru

- C1.Výkladná skriňa na Palešovom námestí.
- C2.Kľučky vstupných brán meštianskych domov na Mariánskom námestí.
- C3.Kovanie vstupných brán meštianskych domov na Mariánskom námestí.
- C4.Kľučky vstupných brán meštianskych domov na Mariánskom námestí.
- C5.Výkladná skriňa na Palešovom námestí.
- C6.Detail travertínovej dlažby.
- C7.Detail travertínovej dlažby.
- C8.Okopník, slúžiaci ako ochrana pred poškodením vstupného portálu vozom.
- C9.Detail travertínového žľabu.
- C10.Nárožný kameň.
- C11.Travertínový žľab a dlažba.

D. Poškodenia stavieb

- D1.Rezervná plocha na mieste zbúraného renesančného domu na Palešovom námestí (33/348).
- D2.Neobývané domy na Palešovom námestí (č.1,2,3).
- D3.Neobývané domy na Palešovom námestí (č.1,2,3) – pohľad z dvorovej časti.
- D4.Neobývaný dom na Štefánikovej ulici (č.7/272).
- D5.Statické poruchy na fasáde (Palešovo námestie č.25/217).
- D6.Statické poruchy meštianskeho fondu (Palešovo námestie č.25/17).

E. Zeleň v meste

- E1.Pohľad na Starý jarok, stromy okolo potoka Lučanky boli prvou vegetáciou v mestskom jadre. Brehy potoka sú spevnené s travertínovými blokmi.
- E2.Prvý park založený na Mariánskom námestí na začiatku storočia, jedličky boli vysadené dodatočne.
- E3.Park na Mariánskom námestí - pohľad od západu.
- E4.Zosilnenie brehov potoku Margecanka s kameňmi osadenými v cementovej malte.
- E5.Chodník vedúci na historický cintorín obklopený nevhodnými tujami.
- E6.Novší park na Mariánskom námestí, na tomto mieste bývali odstavené konské povozy.

F. Negatívne prvky prejavujúce sa na fasádach

- F1.Reklamy a označenia prevádzok na fasáde (Galova ulica).
- F2.Nové okná s príliš veľkým nečleneným presklením, ktoré nahradili okná z 19.stor.
- F3.Príklady rôzneho „poňatia“ dlažieb jednotlivými vlastníkami domov (Robotnícka č.582/22).
- F4.Plynomeraná skriňa umiestnená na fasáde zapísanej KP (Starý jarok, č.39/929).
- F5.Plynomer predsađený pred objektom (Podzámková č.37/432).
- F6.Príklad fasády jednoduchého prízemného domu po výmene krytiny, okien, dvernej výplne, po pridaní strešníka, el. rozvodnej skrine, plynomernej skrine a vývodu gamatiek (Robotnícka 7/569).

G.Príklady vhodných riešení

- G1.Plynomerná skriňa natretá zmesou stavebného lepidla, piesku a farby (Gálova č.73/191).
- G2.Plynomerná skriňa natretá zmesou stavebného lepidla, piesku a farby. Vertikálne napojenie je stále predsažené pred fasádou namiesto vedenia v chráničke pod omietkou. Modernistické úpravy okna, dverí a remienkový obklad sokla sú úplne nevhodné (Gálova č.72/190).
- G3.Udržovaný objekt na Robotníckej ulici (č.14/576), ktorý zachováva charakteristické tradičné materiálové riešenia (keramická škridla, hladká omietka, nenamorené drevo, štrkový priedyšný násyp) zachovalé remeselné prvky (komín. kazetové dvere, omietkový sokel). Problematickými zostáva strešníkove napojenie a el. rozvodová skriňa.

H. Národné kultúrne pamiatky

- H1.Galova 6, Dom meštiansky.
- H2.Galova 7, Dom meštiansky.
- H3.Galova 68, Dom ľudový.
- H4.Galova 77, Dom meštiansky.
- H5.Galova 79, Dom meštiansky.
- H6.Galova 80, Dom meštiansky.
- H7.Hviezdoslavova 1, Kostol a kláštor milosrdných.
- H8.Hviezdoslavova 1, Dom meštiansky.
- H9.Hviezdoslavova 2, Dom meštiansky.
- H10.Hviezdoslavova 70, Dom meštiansky.
- H11.Hviezdoslavova 74, Dom meštiansky.
- H12.Mariánske námestie 3, Dom meštiansky.
- H13.Mariánske námestie 4, Dom meštiansky.
- H14.Mariánske námestie 5, Dom meštiansky.
- H15.Mariánske námestie 6, Dom meštiansky.
- H16.Mariánske námestie 7, Dom meštiansky.
- H17.Mariánske námestie 10, Dom meštiansky.
- H18.Mariánske námestie 11, Dom meštiansky.
- H19.Mariánske námestie 12, Dom meštiansky.
- H20.Mariánske námestie 16, Dom meštiansky.
- H21.Mariánske námestie 18, Dom meštiansky.
- H22.Mariánske námestie 22, Škola
- H23.Mariánske námestie 24, Dom remeselnícky.
- H24.Mariánske námestie 25, Dom remeselnícky.
- H25.Mariánske námestie 26, Dom remeselnícky.
- H26.Mariánske námestie 27, Dom remeselnícky.
- H27.Mariánske námestie 28, Dom remeselnícky.
- H28.Mariánske námestie 29, Dom remeselnícky.
- H29.Mariánske námestie 31, Kostol ev.a.v.
- H30.Mariánske námestie 33, Dom meštiansky.
- H31.Mariánske námestie 34, Dom meštiansky.
- H32.Mariánske námestie 35, Dom meštiansky.
- H33.Palešovo námestie 1, Dom meštiansky.
- H34.Palešovo námestie 2, Dom meštiansky.
- H35.Palešovo námestie 3, Dom meštiansky.
- H36.Palešovo námestie 5, Kostol rím.kat. Narodenia Panny Márie.

- H37.Palešovo námestie 6, Fara.
- H38.Palešovo námestie 6, Fara a múr ohradný s bránou.
- H39.Palešovo námestie 6, Fara a múr ohradný.
- H40.Palešovo námestie 8, Dom meštiansky.
- H41.Palešovo námestie 9, Škola základná.
- H42.Palešovo námestie 10, Dom meštiansky
- H43.Palešovo námestie 11, Dom meštiansky.
- H44.Palešovo námestie 12, Dom meštiansky.
- H45.Palešovo námestie 13, Dom meštiansky.
- H46.Palešovo námestie 15, Dom meštiansky.
- H47.Palešovo námestie 18, Dom meštiansky.
- H48.Palešovo námestie 21, Dom meštiansky
- H49.Palešovo námestie 23, Dom meštiansky.
- H50.Palešovo námestie 24, Dom meštiansky.
- H51.Palešovo námestie 25, Dom meštiansky.
- H52.Palešovo námestie 26, Dom meštiansky.
- H53.Palešovo námestie 27, Dom meštiansky.
- H54.Palešovo námestie 29, Dom meštiansky
- H55.Palešovo námestie 34, Dom meštiansky.
- H56.Palešovo námestie 35, Dom meštiansky.
- H57.Palešovo námestie 38, Dom meštiansky
- H58.Palešovo námestie 39, Dom meštiansky.
- H59.Palešovo námestie 42, Dom meštiansky.
- H60.Palešovo námestie 44, Dom meštiansky.
- H61.Palešovo námestie 45, Dom meštiansky.
- H62.Palešovo námestie 47, Dom meštiansky.
- H63.Palešovo námestie 50, Dom meštiansky.
- H64.Prešovská 2, Dom meštiansky.
- H65.Prešovská 18, Dom meštiansky.
- H66.Prešovská 58, Dom ľudový.
- H67.Prešovská 69, Sklad vína.
- H68.Starý jarok 39, Dom meštiansky.
- H69.Starý jarok 40, Dom meštiansky.
- H70.Starý jarok 41, Dom meštiansky.
- H71.Starý jarok 42, Dom meštiansky.
- H72.Starý jarok 43, Dom meštiansky.
- H73.Starý jarok 44, Dom meštiansky.
- H74.Starý jarok 45, Dom meštiansky.
- H75.Starý jarok 47, Dom meštiansky.
- H76.Starý jarok 48, Dom meštiansky.
- H77.Starý jarok 49, Dom meštiansky.
- H78.Starý jarok 50, Dom meštiansky.
- H79.Starý jarok 51, Dom meštiansky.
- H80.Štefánikova 6, Stanica mýtna.
- H81.Štefánikova 78, Synagóga.

d/ GRAFICKÁ DOKUMENTÁCIA

Zoznam výkresov :

- 1 - Výkres vymedzenia pamiatkového územia M 1 : 1000
- 2 - Výkres zásad ochrany pamiatkového územia M 1 : 1000
- 3 - Výkres zásad ochrany pamiatkového územia M 1 : 1000

Grafická dokumentácia obsahuje :

- 1. Výkres vymedzenia pamiatkového územia M 1 : 1000**
 - s vyznačením hranice pamiatkovej zóny

- 2. Výkres zásad ochrany pamiatkového územia – 1 M 1 : 1000**
 - s vyznačením hranice pamiatkovej zóny
 - s vyznačením NKP
 - s vyznačením čísel domov (NKP)

- 3. Výkres zásad ochrany pamiatkového územia – 2 M 1 : 1000**
 - s vyznačením doplnených rezervných plôch.